

Kapitel 4: 1923-24

"Centralcaféen" i Frederiksberggade; "Adlon-Klubben"; tvungen orkesterændring; den første danske jazzpladeindspilning - for HMV; derefter Polyphon optagelse. "Maxim" og Palace Hotellets "Marmorhaven".

Den elegante Dancesal i den nye „Adlon-Klubben“ paa Nørregade.

Adlon-Klubben.

9. November.

I de nye, elegante Selskabslokaler, som Hr. Svend Muchardt har indrettet i Auktionholder Rasmus Nielsens tidligere Ejendom paa Nørregade, vil den nystiftede »Adlon-Klubben« faa sit Hjemsted.

København er efterhaanden bleven saa stor en By, at en saadan finere Danse- og Natklub næppe vil savne Søgning. Rundt omkring i Byen er der allerede opstaaet Natklubber, hvor der danses efter Restauranternes Lukketid; vi har jo ogsaa haft

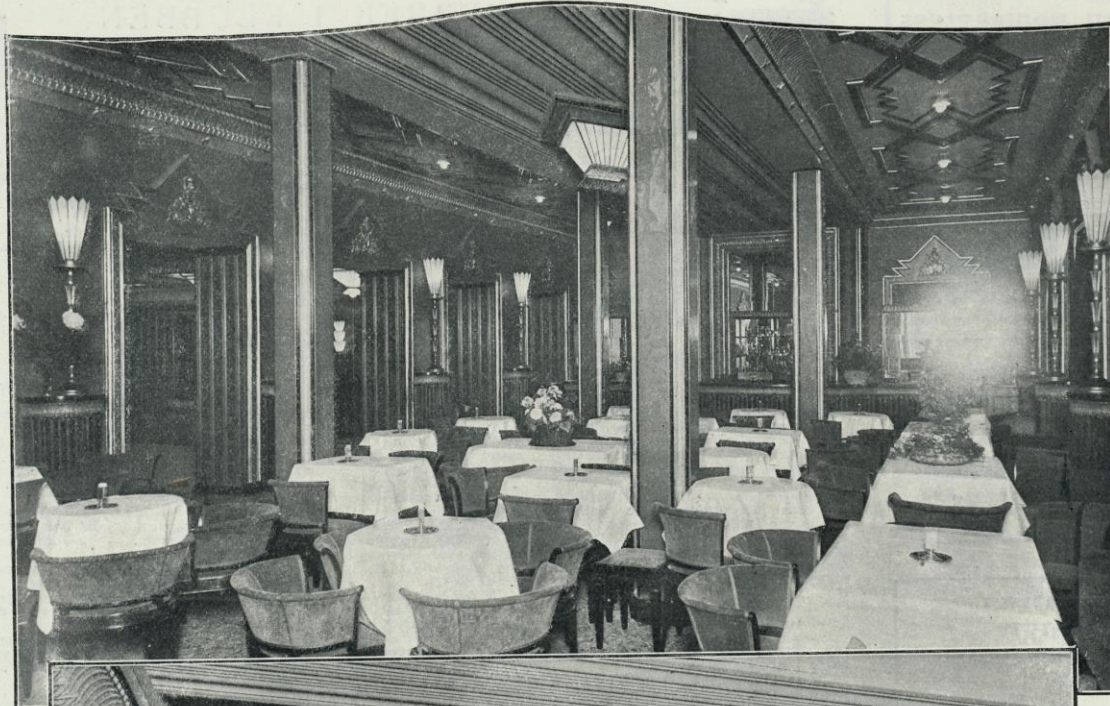
Direktor Sv. Muchardt, Adlon-Klubbens Vært.

Adlon-Klubben rykker ind paa Nørregade. Skræderen har i Vrede over at skulle flytte sat Plakat i Vinduet om at Husejendets »franskaffet Natcafé«.

de saa meget omtalte »Abefester« i Prins Wilhelms Palæ (tidligere Lærens Lokaler paa Sct. Annæ Plads), og det er ikke med venlige Øjne, at Politiet har set paa denne ganske vist lovlige, men alligevel noget tvivlsomme Udvidelse af Forlystelseslivet.

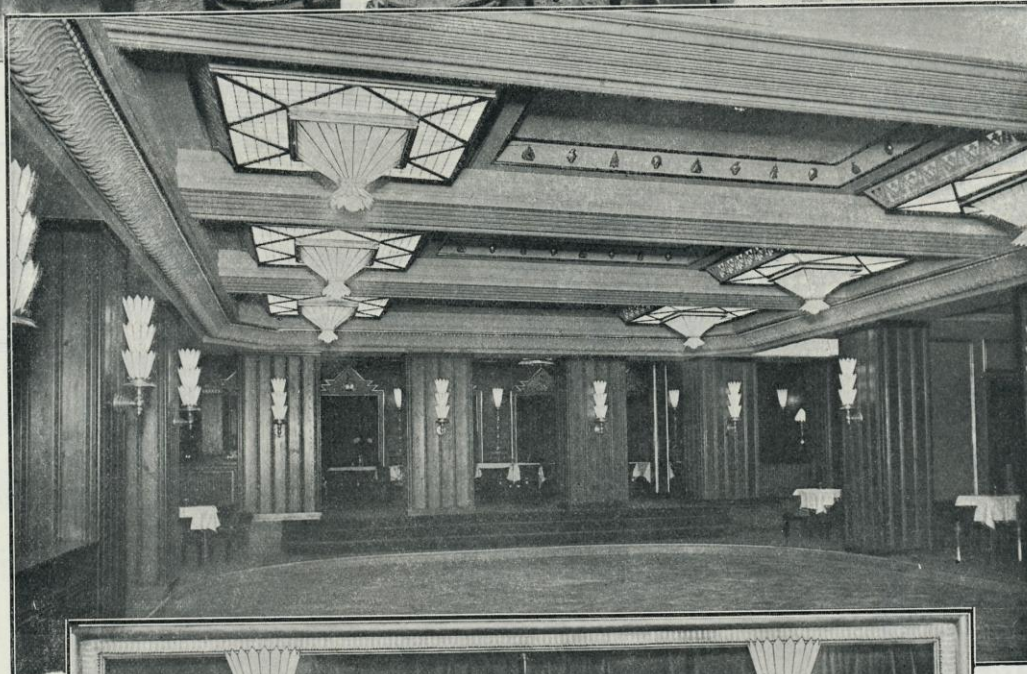
»Adlon-Klubben«, som aabner i Morgen, stiler dog betydeligt højere, og det fortælles, at allerede 1200 kendte Københavnerne har indtegnet sig som Medlemmer. København har saaledes faaet sin første virkelige Natklub af nogen Betydning.

Vor Bys nyeste Selskabslokaler fik deres festlige Indvielse samme Aften, som Adlon-Klubben for første Gang samlede den levedygtige Del af vore Bysbørn til sin første Reunion. Selv berejste og blaserede Københavnerne maatte indrømme, at der her i Rasmus Nielsens gamle Gaard i den stille Nørregade var skabt noget, der kom paa Højde med Kontinentets Størstæder.

Farver og Lys, ødsel og Pragt, selskabsklædte Damer og Herre, et glimrende Jazz Band. Man mindedes "Libelle" i Berlin, Wiens "Tabarin", Forhaabentlig vil den specielle københavnske Form for Genmæthighed og Livslyst passe harmonisk til den smukke og virkelig flotte ny Ramme! Hr. Svend Muchardt, den omsorgsfulde Vært, gik omkring med et stort Smil, der varslede Sukces, Hr. Ernst Kølde, der har taget Initiativet til den nye Klub, gjorde Honnør for Medlemmerne, og Hr. Holger Eiberg høstede Triumfer i Spidsen for sine Jazz-Musikere. Hans Balmusik var smart og tip-top moderne.

Adlon-Klubben holder foreløbig Mødeaften Mandag og Fredag. Onsdag forbeholdes Løjtnant Erik Parners og Fruens Danseklub, og paa Egens resterende Dage staar Hr. Muchardts stilfulde Lokaler til Disposition for Fore-

ninger og private Selskabeligheder. Der er ingen Tvivl om, at der i Vinter vil blive Dans og festlig Stemning paa Nørregade 44. Intet er her sparet for at kunne stemme Sindet lyst og glad.

De dygtige danske Kunstnere og Haandværksmestre, der af en prosaisk overdek- ket Gaard har skabt disse festlige Rum, fortjener en Kompliment for deres Arbejde. Lad os nævne Arkitekten først, Hr. Holger Jørgensen, den vidt- berejste og smagfulde Bygmester, har løst sin vanskelige Opgave med virkelig Smartness. Man glæder sig over Dansesalens lyse og festlige Tone, de bizart formede Kroner

og Lampetter, Søjlers og Panelers afstemte douce Farve. Forment virker Sidegangenes mørkegrønne Montering i lysere Mønstre. Den store Serveringssal, der danner Baggrunden for Dansesalen, luer af stærke Farver: røde Vægge, megen Guldornamentering, dyblaa Portiører.

Det er Murermesterfirmaet Stude & Laur. Sørensen, som har bygget Etablissemnet, Renk & Co. har leveret Stukkatur-Arbejdet, Carl Rømer Snedkeriet, Laur. Knudsen det overdaadige elektriske Lys, "Aurora" Parketgulvet, Fabrikken Victoria Servitiet og Louis Meyer de mange Glas... Høflenheds

Øverst: Den røde Serveringssal. I Midten: Dansesalen. Nederst: Holger Eibergs Jazz-Band

"Vore Herrer", kort efter indvielsen af "Adlon-Klubben". Orkestret omtales fejlagtigt som Holger Eibergs Jazz-Band.

Der var til at begynde med ikke åbent hver aften - hvilket har givet Eiberg mulighed for at have andre engagementer.

Men i løbet af få måneder havde man fuldt hus hver nat. Orkestret ovenfor er ikke i aktion og billedet formentlig taget lige forud for selve åbningen.

Fra venstre: Carl Bigum, banjo. Svend Holst, piano. Aage Overgaard, violin. Valdemar Eiberg, sax. Anker Skjoldborg, trommer.

Dette klarlægger, at Eiberg husker forkert, når han mener, at Axel Bendix Andersen var med fra begyndelsen.

Fra "Danas Have" springer jeg så til "Adlon-Klubben" - og var dér i tre år.

LBR: Eiberg kom imidlertid først til "Centralcaféen" og spillede der - antageligvis med samme besætning som i "Adlon" - i et tidsrum før engagementet i "Adlon" reelt begyndte. Og Eiberg fortsatte med at spille i "Centralcaféen" om eftermiddagen fra kl. 16:00-18:00, også en tid i 1924.

John Lange (1947): "Centralcaféen" i Frederiksberggade (24 stuen), var virkelig en af jazzens højborgs i København. Der i caféen regerede vor første saxofonist (sic) Valdemar Eiberg i nogle sæsoner (sic), og jeg spillede der i 1921 (sic) med "Dixie Boys", et af den tids livligste jazzbands. I orkestret sad bl.a. pianisten Synkope-Jess og Kai Nielsen (Ewans), hvis store nummer på saxen var "12th Street Rag". Han kunne kun spille den ene melodi på sax ved sin indtræden i orkestret, men længe varede det ikke, før end hans talent åbenbarede sig fuldkomment. Vi spåede ham alle - og ikke fejlagtigt - en strålende karriere.

LBR: Det kan ikke have været så tidligt, som John Lange erindrer - i så fald ville Ewans have været forud for Eiberg som saxofonist. Som nævnt fik Ewans sin saxofon nogle måneder efter Eiberg, hvorved efteråret 1923 må være det rigtige tidspunkt for Langes tiltræden i "Centralcaféen". Der havde man efter alt at dømme 'live' jazzunderholdning fra efteråret 1923 til 1926, og navnet på det første orkester dér - foruden Valdemar Eibergs - var, som Peter Rasmussen husker det, "The Five Synco Boys" (Peter Rasmussen har tilvejebragt billedet, som ses i kapitel 3), medens Lange og andre husker orkesternavnet "Dixie Boys".

Dette tidspunkt stemmer også bedre overens med Langes oplysning om, at Ewans kun kunne spille ét nummer, da man lagde ud i "Centralcaféen". Hvis Ewans var begyndt i 1921, havde han jo kunnet spille meget mere end Eiberg i 1923.

Otto Lington: "Centralcaféen" - her spillede Valdemar Eiberg med byens bedste orkester hos gamle (August) Muchardt hver eftermiddag fra kl. 16:00-18:00 og siden fra kl. 22:00 til 06:00 morgen hos sønnen (Svend Muchardt) i "Adlon". I "Centralcaféen" oplevede man den første B-sopran saxofon, og det blev ikke nogen succes i starten. Eiberg havde hørt nogle amerikanske plader med et instrument, der hvinede himmelhøjt, og naturligvis havde han ikke ro på sig, før end der fandtes sådan et i hans orkester. Han anskaffede en B-sopran saxofon, og Anker Skjoldborg indstuderede nogle numre på den. Om aftenen havde orkestret nyherhvervelsen med i "Adlon", men ikke så snart var Anker begyndt at hvine på den, før end direktøren kom farende og spurgte, om det var meningen, at de skulle have jaget gæsterne ud? "Få De hellere pakket den ned igen, Hr. Skjoldborg . . .", sagde direktøren, og humøret hos kapelmesteren sank til nulpunktet. Men et par dage efter fik Eiberg en god idé. Han foreslog Skjoldborg, at de skulle spille duet på saxofoner. Og nu gik det. De sprang op hver på sin stol, og "Adlon" sydede af begejstring. Direktør (Svend) Muchardt ilede til, og duetten blev den egentlige anledning til 3 års kontrakt.

Frederiksberggade (del af Strøget) set mod Rådhuspladsen.

Efter bygningen midt i billedet, med buede vinduer i 2den sals højde(= "Varehuset, Frederiksberggade"), krydses Frederiksberggade af Kattesundet. I efterfølgende husblok lå først nr. 22 på hjørnet og derefter (lidt tilbagetrukket, nybygget 1912) nr. 24 med "Centralcaféen".

Der findes tilsyneladende ingen billeder, hvoraf det direkte drejer sig om fotografering af August Muchardts beværtnings som lokalitet.

Dette til trods for, at "Centralcaféen" må have været et markant brændpunkt med nogle af de allerførste jazzorkestre.

De faste lejere fra 1920-27 var Nielsen & Lindvad glas & porcelæn i gadeplan. Centralcaféen v/A. Muchardt ligeledes i stueetagen og P. Trolles Damekonfektion på 3. sal. Nielsen & Lindvad samt Trolle rykkede lidt rundt i bygningen alt efter mere eller mindre pladsbehov og strakte sig af og til ind i nr. 26. Knud Pagh's Konditori lå på 1. sal og åbnede formentlig i 1925 – nytårsaften 1925 havde man en stor revyforestilling med Ludvig Brandstrups Co-optimister (en revyform kopieret efter engelsk forbillede). Muchardt lukkede Centralcaféen omkring udgangen af 1927.

Pagh's Conditori, Restaurant & Concert, Frederiksberggade 24', Tlf. 5937 - 5956 - 5957.

De to vinduesfacader mod fortovet skiltes med "Restauration Café Concert" og dørpartiet der imellem var indgang til Centralcaféen. Som det fremgår af canopéen lanceredes live eftermiddagsunderholdning med Tognarellis Orkester – hvorvidt det foregik hos Pagh eller Centralcaféen, er svært at afgøre. Alt i alt må Pagh's etablering have været noget af en torn i øjet på Muchardt.

Foto taget fra Kabaret "Edderkoppen"s balkon. Frederiksberggade 24+26 ligger midt i højre halvdel af billedet. Skråt overfor Mikkel Bryggers Gade - man aner lodret skiltning for P. Trolles Damekonfektion på muren.

Billede taget ikke så længe efter nybygning i 1912. Bagbygningerne gik gennem hele blokken og over til næste gade, hvor de udgjorde Vestergade nr. 23 og 25.

"Adlon-Klubben" - tja, jeg var lidt bange for det engagement! Vi stod noget i stampe arrangementsmæssigt. Det der Dixieland og New Orleans-stil, det spillede vi også i "Adlon-Klubben" - og dér mistede jeg penge, uha uha (*9b) - men det udvidede ikke horisonten kunstnerisk set. Vi havde jo kun pladerne, i 1923, og hvad man kunne lytte sig til dér. Ud over det, kunne vi ingenting. Ingen kunne lære én noget ... det var jo nyt, helt nyt. Da begyndte vi at træne. Vi trænede og blev meget rappere - det synes jeg selv. Efterhånden kom der plader fra USA, ja, det var, da vi begyndte i "Adlon". Jeg skrev bare til min fætter, så kom det. Jeg stod på kajen, hver gang båden kom ind, "Oscar II" og "United States". Sikke en pakke, der var til Eiberg - så gik vi i gang med prøver og prøver.

Første billede af Eibergs "Adlon Band" - taget forud for åbningsaftenen og bragt i Vore Herrer (i en lidt mindre udgave) lige efter premiereaftenen. Dette er, efter påskriften at dømme, en form for reklame- eller postkort. Man bemærker musikernes silhuetter i de store spejle i lokalets hjørner.

Otto Lington: *Der fortælles mange historier om Eibergs iver for at blive dygtigere og dygtigere. I den første tid i "Adlon" øvede han sig så meget på saxofonen, at det irriterede tjenerne. En aften, da han var kommet tidligt for at øve sig igen, kom tjenerne slæbende ind med fade, duge, glas og andet service, og så snart de havde dækket bordene, tog de det hele af og slæbte det ud igen. Da det havde gentaget sig nogle gange, spurgte Eiberg: "Skal der være en større festlighed herinde i aften?" "Nej," svarede en af tjenerne, "vi øver os."*

Arrangementer? Næ, hér hjemme? Nej, nej, der fandtes ingen ting - det var "Jomfru, vil De med i skoven?", ikke andet (*9c)! Min familie i Amerika har været meget, meget flinke overfor mig med at sende, hvad jeg har bedt om.

Dér (Eiberg peger på foto i sin scrap-bog) - Bigum døde forleden dag (8. juni 1960) - han begyndte hos mig i "Adlon" (*10). Svend Holst var med, og Axel Bendix. Bigum havde været manden i Danmark til at skrive om den tids rytmer. Vent nu lidt, Skjoldborg - havde han ikke tenoren dengang i "Adlon"? Det tror jeg næsten, at han havde - ja, han kunne skifte til tenor. Jeg spillede C-melody og alt.

De bedste danske musikere dengang: John Lange på banjo og så Skjoldborg på trommer. De var eliten - og dem havde jeg i "Adlon". Svend Holst, glimrende nodelæser, kunne sine sager (*9D) (Svend Holst og Lange var næppe samtidig hos Eiberg). Så var der Bendix - men han blev der ikke. Muchardt kaldte mig op og sagde: "Gæsterne klager over, at han spiller falsk!" - og så kom der en anden på - og hvem var nu det? (Eiberg forveksler tydeligvis Aage Overgaard med Axel Bendix Andersen).

Axel Bendix Andersen: "... det begyndte i "Adlon"! Først var der en violinspiller - da Eiberg åbnede - han hed Overgaard, han var også basunist. Jeg ved ikke, hvorfor de ragede uklar, men de søgte så en ny violinspiller og fik fat i mig, og derved kom jeg med - jeg var ellers ude på Frederiksberg i en natklub, der hed "Mascot", hvilket var mit første professionelle engagement. Vi spillede i "Adlon" et par sæsoner.

Eiberg fik lokket mig til at købe en B-tenor - den blev bestilt gennem Musik-Thomsen og kostede 800 kroner. Det var mange penge dengang, i 1924. Anker Skjoldborg havde en B-sopran, men han blev fuldstændig vild for at få min B-tenor. Eiberg kunne sådan set ikke spille så forfærdelig meget, men han havde en vis facon på melodipræsentationen og så en god tone - og Eiberg lærte mig at spille skalaer på saxofonen.

Jeg kan også huske en aften i Adlon, hvor jeg blev lynende splitter arrig. Når nu vi havde spillet sådan en lørdag aften, og folk havde danset på gulvet et godt stykke tid og holdt pause - ja, så skulle de jo alle på

toilettet samtidig. Det var ganske umuligt at komme frem eller tilbage ude i den smalle gang. Sådan en aften stod Xenia Jacobsen, bryggerens kone, og gjorde sig til overfor en mand, hun havde danset med ved at sige: "Hvorfor har de dog ikke et negerorkester her - så bliver vi i så godt humør?" Hun havde været i Paris og set og hørt negre - det var nemlig før Thompson's Jazz Band i "Lorry", som i øvrigt var ganske udmærket.

Antagelig nytårsaften 31.12.1923 (eller muligvis fra en Karnevals-aften den 1. februar 1924) i "Adlon" (papirguirlander i lamper og på gulv). Fra venstre: Svend Holst, Aage Overgaard, Eiberg, Carl Bigum og Anker Skjoldborg. Skjoldborg (på sax) og Bigum har byttet plads på næste billede. Man bemærker, at der på det senere Eiberg-billede fra 1924 - med ny besætning - er udskiftet inventar; stolene er ombetrukket til større elegance og magelighed med sofalignende møbler langs væggene.

LBR: Det er mere sandsynligt, at det er bryggerieksperter Heibergs kone Xenia, som Bendix husker og refererer til. Hun havde, som tidligere omtalt, været på rejse i USA og havde vel hørt en form for jazzmusik dér. Hun kan også sagtens have været i Paris, hvor Mitchell's Jazz Kings f.eks. spillede i "Casino de Paris" i 1919.

Egberth E. Thompson, alt sax

LBR: Thompson var i "Lorry" fra 18.12.23 til 30.6.24, så heraf kunne man slutte, at Bendix må være kommet med Eiberg før 18.12.23 - dvs. at billederne med Overgaard burde være tidligere end 31.12.23. På den anden side set siger Bendix, at han antager, at Overgaard var med Eiberg et halvt års tid, hvorved Bendix således må være kommet til omkring april 1924. Og endelig er John Langes kontrakt fra og med 1. maj 1924 den helt afgørende faktor for tidspunktet - så Bendix husker ikke helt nøjagtigt.

Alle kom jo derinde, ikke sandt? Vores nuværende konge Frederik, og Axel, Viggo - alle sad der om natten. Direktør Warburg, grosserer & "hofskrævemester" (Eibergs jargon) Alexander Herreborg, politiinspektør Einer Møllerup og frue - sikke et publikum, kjole og hvidt, pragtfuldt! Ej, sikken et publikum - det var noget andet end de andre steder! Det var ikke støjende jazz. Victor Cornelius sad i den anden ende, solo piano, og jeg med mine fem.

LBR: Vedrørende tiden i "Adlon" omtaler Eiberg selv sit orkester som "jeg og mine fem mand" flere gange. Og et referat i "Vore Herrer" i forbindelse med den forestående 1 års mærkedag for "Adlon"s åbning omtaler også orkestret som værende på seks

mand. Fotos viser fem mand, men det senest kendte foto er fra ca. august 1924 - så meget tyder på, at orkestret tidligst kan være udvidet til seks-syv mand i efteråret 1924; ikke nødvendigvis permanent eller konstant med den samme person- eller instrumentbesætning.

Kronprins Frederik

En dag blev jeg inviteret hen hos den amerikanske minister Mr. Prince (*10a) for at høre et orkester, som bestod af matroser fra et amerikansk krigsskib, der lå ved Langelinie. De var seks mand, og de kunne spille. Det var Dixieland stil, skal jeg love for. Da vi havde hørt dem, fik vi en trompet og en basun på. Det var Verner Jørgensen, der spillede basun - han havde både en ventilbasun og en trækbasun, men den sidste turde han ikke spille på, for den var han ikke rigtig fortrolig med (*10b).

Og Victor Cornelius havde en melodi, "That's the Tune", som de rigtig kunne gynge efter. Når han havde været fremme med den, så var der jo en klapsalve uden lige. Så skulle vi bare op på stolene - det skal jeg love for, så slog vi ham. Der var sådan en morsom konkurreren.

Den største succes - det var op på to stole med to B-sopraner, og så larmede vi sådan, at hele "Adlon" kogte. Muchardt - som i øvrigt også var slagter oprindeligt - sagde: "I har ikke været oppe på stolene mere end to gange i aften?" Det skulle til derinde i "Adlon" - det måtte ikke være alt for - jo, en gang imellem, men ellers, åhhhh - smægtende!

John Lange: Eibergs "Adlon"-band var et stort skridt i retning af melodisk jazz. I Eibergs ensemble arrangerede man lidt, og tonen var helt igennem diskret. Eiberg var - og er stadig (1944) - en dygtig musiker og en storartet organisator.

Som Kai (Ewans) sagde engang: "Det er ikke pionererne, der tjener pengene - det er dem, der kommer bagefter!" Hvor har han ret, og det har jo været forfærdeligt herhjemme - det tog seks år, før end jeg fik lov at spille det, jeg ville. Vi var de første, der spillede i Dansk Radio, en aften på Husar-kasernen med uldtæpper og et gammelt klaver uden ryg. Det var i 1923, da jeg var i Adlon-klubben, med Svend Holst, Skjoldborg, Bigum, Bendix og mig (*11) - vi fik lov at spille 3 numre. Da jeg kom op i "Det Ny Teater"s passage, sagde kammersanger Holm til mig med sin dybe stemme: "Det var jo meget sjovt at høre, men De skal ikke drømme om, at det nogensinde bliver noget, der har med kunst at gøre". "Mener kammersangeren ikke, at man kan forvente at få ...?" "Absolut nej! Det kan jeg garantere Dem højt og helligt. Når vi får et stort radiohus, kan det jo tænkes, at man finder på sådan noget sjov en halv times tid ..." - det var hans opfattelse.

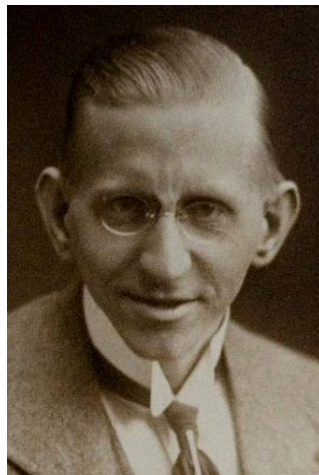
John Lange (husker lidt anderledes, men måske mere korrekt i denne sammenhæng bortset fra, at året så må have været 1924): *Kammersanger Emil Holm, der i 1923 eksperimenterede med danske radioudsendelser, fattede interesse for Eibergs orkester, og han indbød os til at medvirke ved den første udsendelse af dansemusik over Danmarks Radio. Vi arriverede, efter at have holdt adskillige prøver, i Ryvang-Studiet. . . sikkert verdens mindste radiostudie! Det var knap nok, alle mand kunne være derinde. Jeg husker, at den arme pianist omtrent blev klemt flad mod det opretstående klaver. En halv time spillede vi jazz efter bedste evne - det var tredive slemme minutter for os musikere i det lille rum. Måske lige så slemme for vore lyttere - hvad ved jeg?*

Kammersanger Emil Holm

Politinspektør Einer Møllerup

Emil Reesen

Ewans med en af sine første saxer

Jaaaa - Kai Ewans var en af de første, der gik en 2-3 år inden han fik noget rør (*11a). Han var ikke så velsitueret, at han havde råd til at købe sådan en dyr saxofon. Så den første guldsaxofon, han fik, det var en gave - købt hos Gravengaard i Mikkil Bryggersgade. Leo Mathisen stod som diskenspringer og spillede klaver for kunderne. Den kostede 1.100 kroner den gang. Da Kai så den - han kiggede op: "Næh, indlagt perlemor - " henåndede han, "... ih altså!" Han kunne have tudet, så glad blev han. Sådan rev det i ham.

ADLON

Københavnernes spidsede Ører, da man i Begyndelsen af Efter-aaret begyndte at hviske om den ny Klub, der var under Opsejling. Hvad Udlandets store Byer saa længe havde nydt godt af, syntes altså nu omsider at skulle falde i Københavnernes Lod: en selskabelig Klub for uberygtede Damer og Herre med det Hovedformaal at søge Adspredelse ved stilfulde Sammenkomster nogle Aftener om Ugen. Direktør **Ernst Kølbe**, der havde undfanget Idéen til den ny Klub, havde den Tilfredsstillelse, at Medlemsprotokollen hurtigt svulmede op og viste et betydeligt Antal Navne fra Hovedstadens bedste Kredse. I dette Øjeblik er Tallet paa Adlonklubbens Medlemmer nærværd 2000 — og noget bedre Bevis for, at Klubben virkelig har afhjulpethet et Savn, kan vel næppe gives! Man maa jo nemlig absolut ikke sammenligne Adlonklubben med diverse andre, ret obstrukture Institutioner, til hvis Sammenkomster

K L U B

Forstaaelse maa vore Myndigheder have undladt at mærke sig denne væsentlige Forskel mellem Adlonklubben og vor Bys inferior Danseklubber — ellers begriber man ikke let de mere end mærkelige Meninger, der om denne Sag nylig blev udtalt i Borgerrepræsentationen. Endog en Borgmester gik galt i Byen og dummede sig. Naa, det var ikke første Gang. — — Forhaabentlig vil Autoriteterne indse, at Adlonklubben har sin Mission indenfor den store Bys forskellige levedygtige Kredse, og vise den Forstaaelse, som i lignende Tilfælde er gængs hele Verden over. — — Et stort Held var det for Klubben, at den fik sit Hjem i *Søend Muchards* elegante nye Selskabslokaler Nørregade 41. Her har Klubben en Reunion hver Mandag, Tirsdag, Fredag og Lørdag. Den 1. Februar afholder Adlon Klubben sit første store Karneval.

Chevalier

man i de fleste Tilfælde kan gaa ind saa at sige lige fra Gaden. Adlonklubben kræver, at enhver, der vil nyde godt af dens Gæstfrihed, skal være *Medlem*, eller — hvis han er Fremmed — indproponeret for den paagældende Aften af et Medlem samme Dags Formiddag, hvorefter Vedkommende i rette Tid modtager sit Adgangskort. Ved en ufattelig Mangel paa

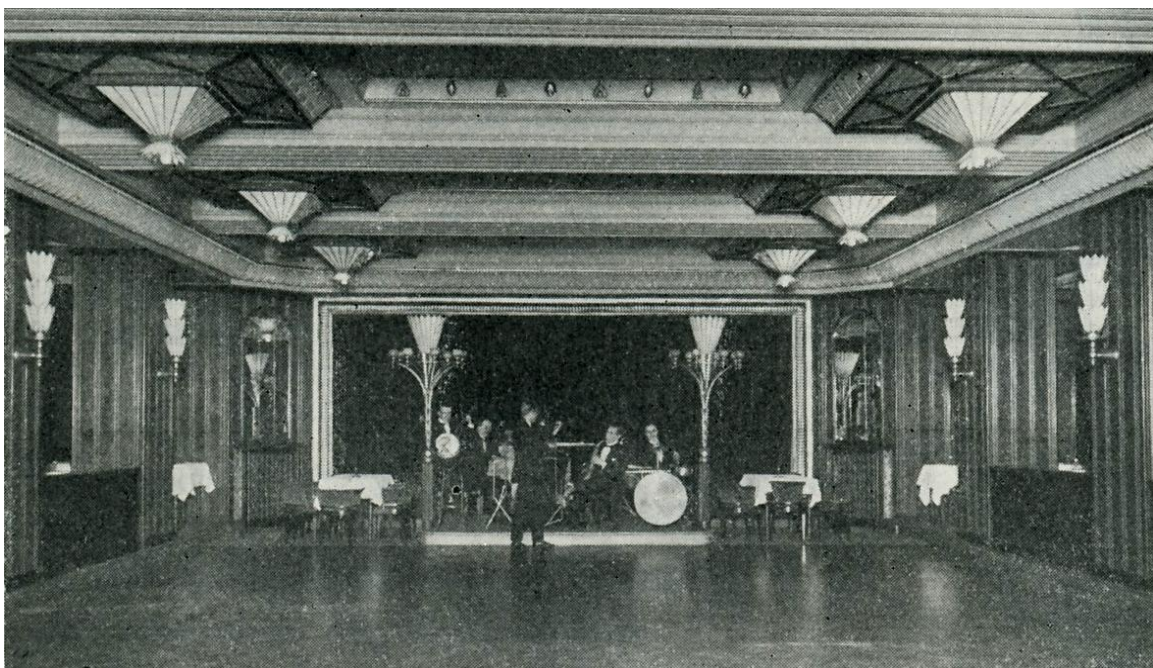

Foto fra begyndelsen af maj 1924 med den ny besætning. Fra venstre: Axel Bendix Andersen, John Lange, Frantz Petersen, Valdemar Eiberg og Anker Skjoldborg. På scenen er 2 (uens) sopransaxer, en Eb-alt, en C-melody og en tenorsax.

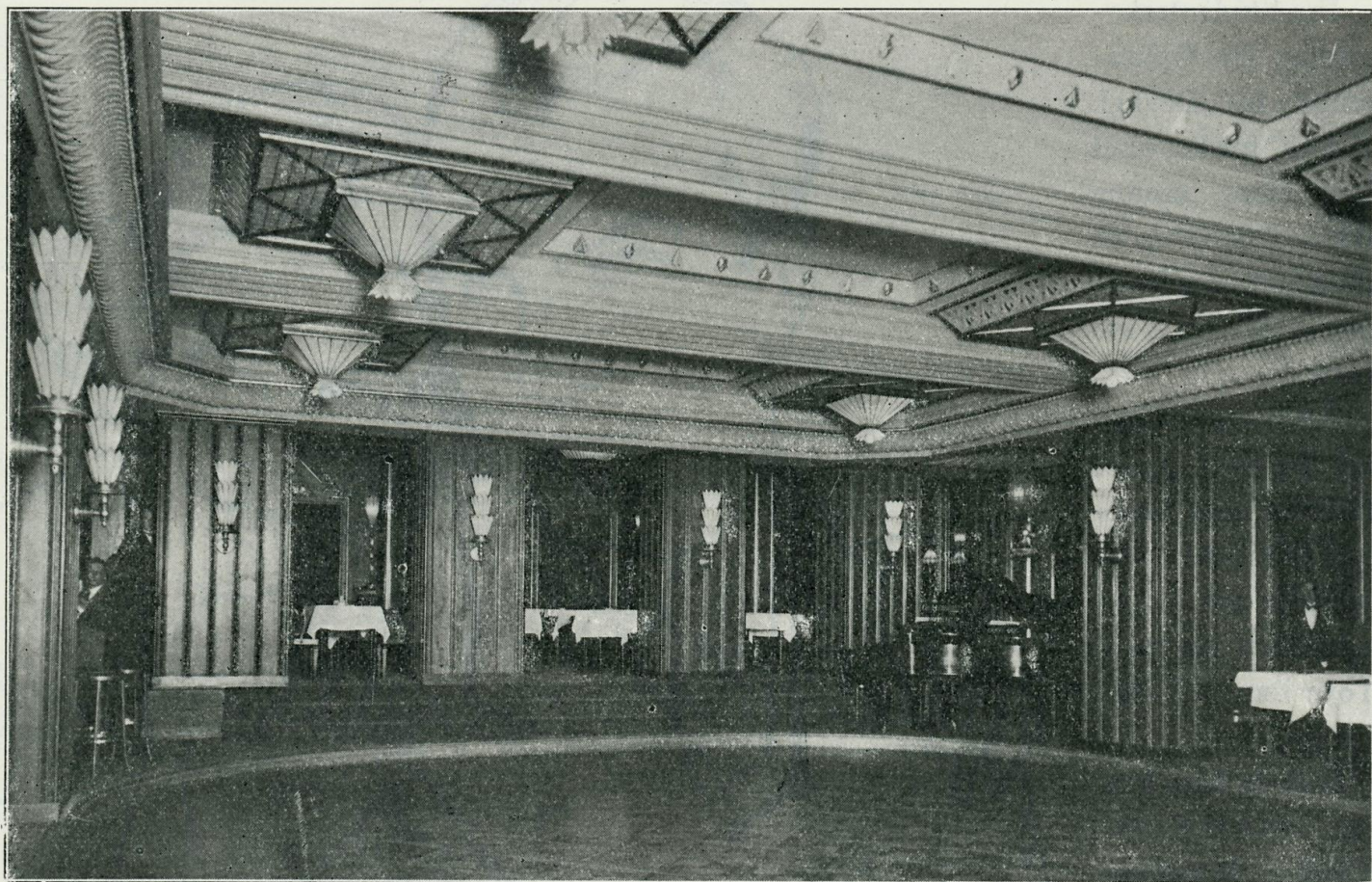
LBR: Aage Overgaard fyres til udgangen af april 1924 som følge af Muchardts påståede publikumsklage, og Overgaard trækker ved sin exit både Svend Holst og Carl Bigum med sig til Paramount-Band, der i 1924 engageres til "Lorry" - hvor der i Guldaldersalen etableres endnu en natklub i stil med "Adlon", nemlig "Lorry-Klub". Overgaard bliver kapelmester, nu på ventil- og trækbasun (desuden tilføjes Gerold Bernstein, sop/alt/ten/bar-saxer og Erik "Spjæt" Kragh, trommer).

Hos Eiberg spiller såvel Bendix som Skjoldborg også saxofoner - Bendix tenorsaxofon, Skjoldborg B-sopran, C-melody og tenor.

Det ny band er på plads primo maj 1924, hvilket fremgår af kontrakt mellem restauratør Svend Muchardt og John Lange for perioden 1. maj 1924 til 31. oktober 1924. Derefter får Lange en ny kontrakt med "Adlon Klub" frem til 30. april 1925 - men af ukendt årsag erstattes disse 2 kontrakter af en tredje kontrakt mellem parterne "Adlon Band", "V. Eibergs Orkester" og John Lange, der omfatter tidsrummet 1. maj 1924 til 30. april 1925.

Besætning fra venstre: Lange, Petersen, Bendix, Eiberg og Skjoldborg. "Vore Herrer" ca. august/september 1924.

Den 9. November fejrer Adlon Klubben i sine elegante Lokaler paa Nørregade sin første Fødselsdag med en Fest, København vil tale om. Man siger jo, at al Begyndelse er vanskelig, men for Adlonklubben synes at gælde en Undtagelse: paa ca. 10 Maaneder har Klubben opnaaet et Medlemstal paa 8400, hvilket til Fulde godtgør, at dens Stifter, Grosserer Ernst Kølle, saa rigtigt, da han i sin Tid slog til Lyd for, at der i København var Trang til en selskabelig Klub af storstadsmæssigt Format. En Udlænding sagde forleden til mig: „I Københavnere behøver sandelig ikke mere at rejse til Paris, naar I vil more jer og se elegant Liv. Takket være Adlon er København jo bleven et nordisk Paris. Og saa er man tilmed fri for det Optrækkeri og Prelleri, som betager én Lysten andet Steds...”

At vor Bys Gæster er glade for Adlonklubben, er en given Sag. Den har bl. a. mange Medlemmer i Sverige. En Svensker er, selv om han aldrig har været i „Kongens By“, paa Forhaand instrueret om, at han skal se Scala—Wivel—Adlon! Ogsaa de fremmede Landes diplomatiske Repræ-

sentanter finder sig vel tilpas paa Nørregade 41. Det er Medlemmer, som har alle Betingelser for at vurdere en saadan Selskabs-Klubs *raison d'être*, og deres Nærværelse sætter Kulør paa Aftenerne i Adlon.

Men først og fremmest er det Københavnerne selv, der yder Hovedkontingentet. Det er snart bleven Kotume, at enhver lille intim Middag paa 6—7 Par ufravigelig skal slutte paa Nørregade. Naar Klokken nærmer sig 12, begynder Deltagerne at vise hinanden Adgangskortene: „Skal vi ikke snart derhen?“ Naturligvis er Damerne de mest ivrige. Aften efter Aften ser man saadanne smaa, sluttede Selskaber, der morer sig — og bagefter fortæller til alle andre, at der kun er ét Sted i Byen, hvor man kan danse og have det morsomt i stilfulde Omgivelser.

Fra Bestyrelsens Side gøres der alt for at holde Klubben paa det Niveau, der oprindeligt var planlagt. Med Hensyn til Indmeldelse iagttages ret strenge Regler; kun Personer, til hvem man har Kendskab, og som er i selvstændige Stillinger, kan optages som Medlemmer. Kortet udgives

med to Dages Varsel, hvilket Tidsrum benyttes til at undersøge vedkommendes Kvalifikation.

Med Vintersæsonens Begyndelse den 13. September er Kravet om Selskabsdragt (o: Smoking) for dansende Herrers Vedkommende bleven obligatorisk.

Underholdningen besørjes som hidtil af to Orkestre: Adlon Jazz-Band, hvis 6 Medlemmer i det Aar, der er gaaet, har opnaaet stor Popularitet. Som Udtryk for Danse-Rytme er dette Kapels Præstationer enestaaende. Da Pauser som bekendt er banlyst, har man som Supplement til Jazz-Band'et to Flygler, der behandles henholdsvis af Hr. Victor Cornelius, en Pianist i Verdensformat, og Hr. Jacob Schmidt. De to Herre spiller *samtidig* — hver paa sit Instrument. Det er noget helt nyt, og det virker morsomt.

I Hr. Svend Muchardt har Adlon fundet den rette Mand til at forestaa Serveringen i Lokalerne. Gode Præstationer, et fornuftigt Prisniveau... og et tilfreds Publikum!

København med K

”Vore Herrer” ca. august/september 1924. Man ser flyglernes position i danselokalet (til højre - og baren til venstre). Orkestret omtales allerede her som bestående af 6 mand (det kan selvfølgelig være en fejl). Og Victor Cornelius har fået bistand af Jacob Schmidt (2 flygler - således indspillede d'herrer to sider for Polyphon den 15. september 1924). Jacob Schmidt var med til udgangen af 1924, og blev i januar 1925 afløst af Poul Andersen. Bestyrelsen i ”Adlon-Klub” bestod bl.a. af skuespilleren Arvid Ringheim med grosserer Ernst Kølle (Leo Mathisens ældre fætter) som formand.

De 3 frontmessingblæsere spiller hele tiden med spidsdæmpere. Der forekommer ingen improviserede soli. Musikstilen er mere en slags tidlig novelty dansemusik end jazz. I flere interviews omtales melodierne som øjeblikkets top hits i USA, men rent faktisk findes der samlet set fra dengang kun én anden (jazz)indspilning af titel 1, og syv andre af titel 2.

KOPI
af egen optagelse
33 $\frac{1}{3}$ LP.

I've got a cross eyed papa
(BT 8771) HMV X 2122 - 7-280974
In Bluebird Land (BT 8707) - 73
Valdemar Eiberg og
hans Jazz Orkester

[illegible]

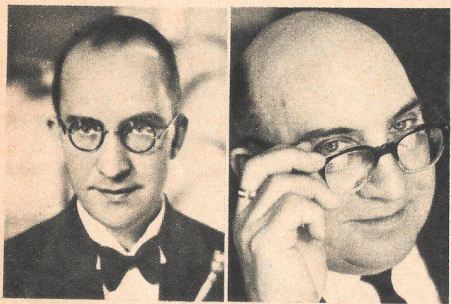
Ifølge HVMs lagerkort er X 2122 leveret fra England i et oplag på 300 eksemplarer, hvoraf 134 blev solgt (1 som eksport) og 4 blev sendt til søsterselskaberne i Stockholm, Helsingfors og Riga. De resterende 162 gik itu på lageret eller blev destrueret. Man må antage, at de efterfølgende Polyphon-udgivelser har haft oplagstal i samme størrelsesorden, men det vides ikke, hvor mange der er solgt, og hvor stort restoplaget har været. I Polyphons hovedkatalog 1927 er alle fire plader under Eibergs navn stadig opført som lagervare.

Albert Kleinert fra Imudico fik idéen til indspilningen - sammen med Mogens Schrader. Der var en engelsk tekniker i rummet, og så Emil Reesen - han skulle dirigere. Han stak snuden indenfor og sagde: "Baahhh - det er ragtime. Rag!" Reesen var jo en strålende musiker, han havde bare ikke forstand på det rytmiske. Reesen blev lidt sur over noget, jeg svarede igen - senere blev vi gode venner på ny.

De to numre, vi indspillede for HMV, havde vi allerede i vores repertoirebøger - vi tog dem derfra. Det var noder, jeg havde fået fra min familie i Amerika - to fætre, som var musikere i Chicago. Deres far, direktør for Swift Armour Bacon - ja, det er altså med marmorslotte! Der er så mange penge, at hvis jeg ville tage derover, så skulle min morgengave til dem være en 12-cylinders Packard. Jeg kom der aldrig. Min bror var der, og blev uvenner med dem - jeg skulle ikke over og blive uvenner med familien, sådan nogle overblaserte millionærer. Men de sendte mig, hvad jeg skrev og bad om.

På pladerne kan man slet ikke tale om hot spil - det eksisterede ikke, nej, det var fuldstændig straight. Det at spille hot begyndte jeg først med hos Heckmann, hvor jeg improviserede på min baryton. De gamle stock-arrangementer på pladerne blev spillet fuldkommen, som det stod skrevet - der var ikke én, som turde gå uden for. Alt, hvad vi indspillede på de plader, havde vi på noder tilsendt fra Amerika. "Charley, my boy" og "Louise" og "I've got a feeling" - det var alle udenlandske numre.

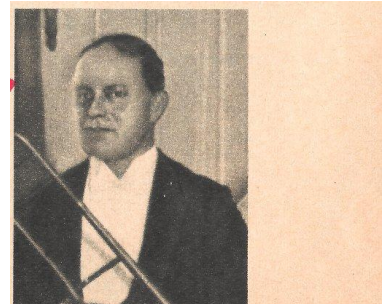
"Jazzens fødsel". Billed-Bladet den 1. juni 1962: . . . *Det helt store begejstringsbrøl lød, da Eiberg . . . pladedebuterede med sit "Adlon crew orchestra" (sic) og indspillede den første plade, man med rette kan sige havde jazzpræg. Eibergs musikere var iført stiveste puds og med sindet stemt til højtid, da de fik besked på at give møde den 27. august 1924 i Palmehaven på taget af "Hotel Cosmopolite". . .*

WILLY SEEHUSEN 60 år. Trompetist. Var uddannet som kontormand før han blev professionel musiker. Spillede i flere år med Aage Juhl Thomsens orkester, senere på forskellige københavnske teatre. Siden 30'erne har han haft sin egen revisorvirksomhed.

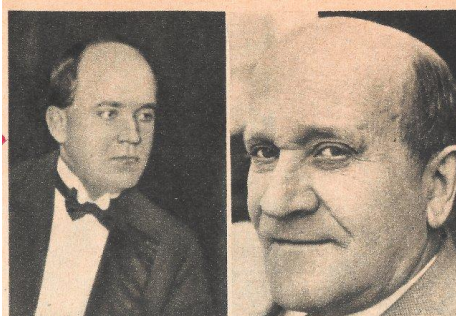
WILHELM GAASER 63 år. Trompetist. Var militærmusiker i 1. regiment i 1932. Nu spiller han i Fælledparken om sommeren og assisterer på Det kongelige Teater om vinteren. Sideløbende med dette arbejder han som inspektør i Dyrenes Beskyttelse.

HJALMAR HEDSTRØM, basunist. Døde 81 år gammel i 1959. Var aktiv musiker til langt op i 70'erne og turnerede i sine sidste år med »Champagnegaloppen«.

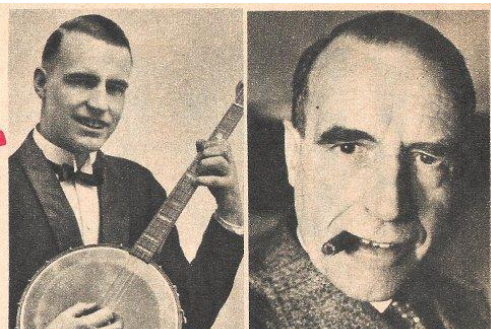
VALDEMAR EIBERG 70 år. Altsaksofonist og kapelmester. Holdt op som aktiv musiker for 15 år siden men giver stadig privatundervisning. Valdemar Eiberg spiller 13 musikinstrumenter: alle otte saksofoner, klarinet, guitar, hawaiiguitar, mandolin samt banjo.

FRANTZ PETERSEN 67 år. Pianist. Kendt i musikkredse under tilnavnet »Franz Schuberte«. Var aktiv musiker indtil krigens udbrud. Er nu fabrikarbejder.

KAI EWANS opr. Kai Nielsen, 56 år. Altsaksofonist. Turnerede efter årne med Eiberg i Europa og USA. Dannede senere sit eget store orkester, som under besættelsen blev regnet for det førende danske jazzorkester. I midten af 50'erne emigrerede han til Amerika, hvor han er forretningsmand i Californien.

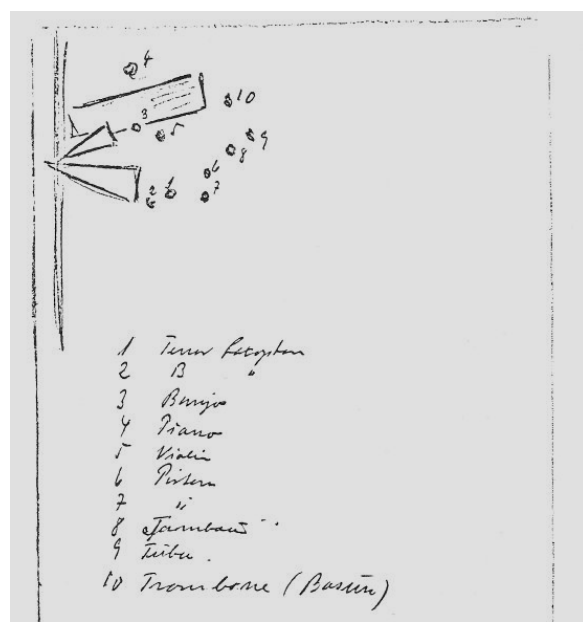
JOHN LANGE 63 år. Banjospiller. Aktiv indtil 1950 og havde sit sidste faste engagement med Wandy Two-reks orkester. Er nu ansat som prokurist på kontor.

ANKER SKJOLDBORG 58 år. Tenorsaksofonist og trommeslager. Har spillet i de førende hjemlige danse- og jazzorkestre og fik i midten af 30'erne sit eget band. Umiddelbart før den anden verdenskrig rejste Skjoldborg til Amerika, hvor han bosatte sig i Hollywood.

Der findes ikke noget billede fra Eibergs første optagelsesdag, men ovenstående foto er taget i samme lokale den 4. maj 1922 med Scalas Orkester samt "Recorder" Mr. Beckwith foran optage-tragtene (med ørerne på stilke for at høre eventuelle fejl), Carl Alstrup og Emil Reesen. Reesen var fast dirigent på en lang række af optagelserne for Skandinavisk Grammofon, der formentlig anvendte disse indspilningslokaliteter frem til ca. 1930.

Erik Wiedemanns fund/notat angående instrumentopstilling i studiet ved Eibergs første optagelse for Polyphon. Eiberg bekræfter, at Polyphon anvendte to tragte, som instrumenterne skulle spille ind i (HMV brugte tre tragte). Desuden beskriver Eiberg, at når man skulle spille pianissimo, vendte man sig væk fra tragtmundingen, medens man ved fortissimo lænede sig frem og spillede så direkte ind i tragten, som det var muligt.

LBR: Ved pladestudieoptagelserne er besætningen udvidet ift. "Adlon"-gruppen som følge af antallet af instrumenter påkrævet for at afspille de amerikanske stock-arrangementer. Eiberg kunne nok prise sig særlig lykkelig for John Lange (erfaring fra ophold i USA), der som den eneste spiller ubesværet, pulserende og løbende improviserer/ varierer sit akkompagnement. Eiberg bekræfter besætningen, som var: Willy Seehuusen, tpt. Vilhelm Gaaser, tpt. Hjalmar Hedstrøm, trb. Valdemar Eiberg, alt/C-mel. Kai Ewans, alt/C-mel/ten. Axel Bendix Andersen, vln. Frantz Petersen, pno. John Lange, bjo. Ingvar Jepsen, tuba. Anker Skjoldborg, dms - dog således, at Bendix ikke kom til at medvirke før end på den efterfølgende session for Polyphon i Odd Fellow-Palæet, Bredgade 28, København K., den 9. september, 1924. Reesen var selvsagt ikke med i Polyphon regi.

Også her spiller de 3 frontmessagingblæsere konstant med spids-dæmpere, og musikstil og solistvovemod har ikke ændret sig i løbet af de 14 dage fra HMV-optagelsen. Gaaser blev 'lånt' fra Henrik Clausens Diamond Jazz Band, som iflg. Gaaser "spillede rajasjangmusik, der ikke havde med jazz at gøre". Senere udtalte han imidlertid også, at Eibergs indspilninger ikke var noget for ham.

fra Henrik Clausens Diamond Jazz Band, som iflg. Gaaser "spillede rajasjangmusik, der ikke havde med jazz at gøre". Senere udtalte han imidlertid også, at Eibergs indspilninger ikke var noget for ham.

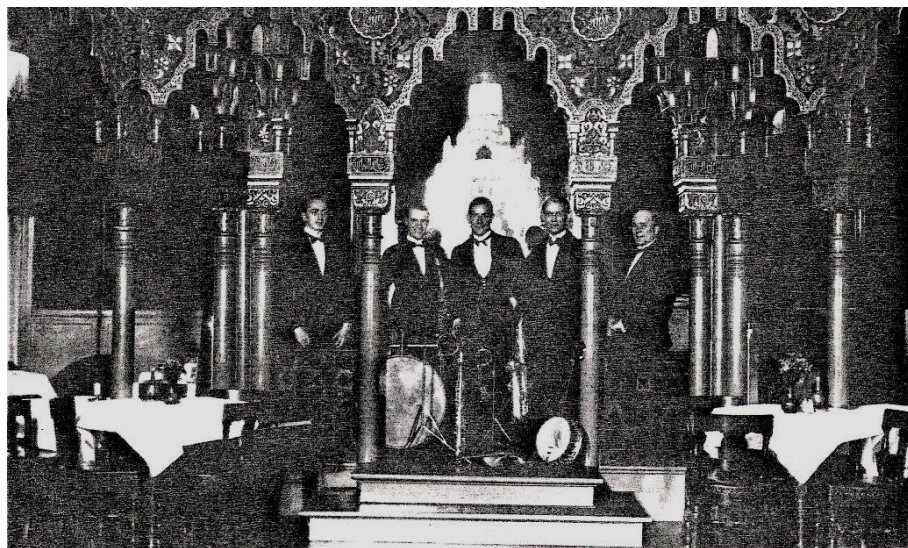
Odd Fellow-Palæet. Bygget 1751-55; arkitekter J. G. Rosenberg/N. Eigtved for C. A. von Beckertin

Tja, det var "Adlon"-engagementet, der fik Polyphon til at reagere . . . (Eiberg bliver dog usikker - mener at Polyphon er før end HMV, og husker ikke de egentlige henvendelser fra pladeselskaberne ellers disses repræsentanter).

LBR: De første HMV/Polyphon plader medførte sandsynligvis, at The Adlon Klub Band blev udvidet i efteråret 1924 - men ikke med de musikere, der medvirkede på de første plader. En trompetist og en basunist - muligvis basunisten Werner Jørgensen - kom med.

Desuden tyder meget på, at endnu et orkester blev engageret - hos Wiedemann er det nævnt, at Lington spillede med Marius Hansen i Adlon. Dette kunne udmærket have været i vintersæsonen 1924-25. Fra Adlon kom Marius Hansen til Wivel, medens Lington kom med Jack Harris' orkester til Scala-Revyen, og derfra fortsatte med Harris i Sverige det næste halvandet år.

Formentlig i sommeren 1924 ophører eftermiddagsengagementet i "Centralcaféen" i Frederiksberggade, for efterfølgende avisannonce ses i august måned (uden foto):

Orkesterbilledet er netop fra "Restaurant Maxim", der havde til huse i Den Mauriske Sal, Panoptikonbygningen, Bernstorffsgade 2 (*12). Ikke at forveksle med, at det skråt overfor liggende 'Nimb' blev betegnet som "den hvide mauriske bygning".

Besætning fra venstre: Anker Skjoldborg, John Lange, Eiberg, Axel Bendix Andersen og Frantz Petersen. Der ses minimum fire saxofoner på billedet: Sopran, antagelig alt, C-melody og tenor. Det er svært at afgøre, om der også ses en violin (på gulvet ved siden af banjoen?), men det tyder på, at Bendix nu er begyndt at spille langt mere på saxofon end på violin. Til højre: Axel Bendix Andersen, hvis hovedinstrument var violin.

I øvrigt var det sædvane, at datidens blæsere kunne spille et bi-instrument (så som violin) – det lå simpelthen indbygget i lærerens anbefalede undervisning. Nogle musikere kom faktisk i den situation, at de blev hyret som følge af alsidighed, og derfor langt oftere måtte anvende deres bi-instrument end deres hovedinstrument.

Trods den mulige orkesterudvidelse i "Adlon" fortsætter man - efter de første grammofonpladeoptagelser - altså med sædvanlig besætning i andre sammenhænge

Det vides ikke, hvor lang tid orkestret bliver i "Maxim", men senere i 1924 tiltrædes eftermiddagsengagement i Palace Hotellets "Marmorhave" - og dette sidste fortsætter hele vintersæsonen ind i 1925. Det er hidtil antaget, at der blev spillet med den udvidede besætning på Palace Hotellet, altså ni mand (fem blæsere, fire rytme) - men det er endnu ikke dokumenteret med sikkerhed.

LBR: Den 6. december 1924 indspillede VALDEMAR EIBERGS ORKESTER med udvidet besætning "I was a fool"/ "That's the tune" (sic) for HMV, men af ukendt årsag blev pladen ikke udsendt (det ringe salg af den første HMV-plade kan tænkes at spille ind, men på den anden side set vidste man allerede før denne optagelse, at salget var dårligt, og dermed var det vel kun uhensigtsmæssige udgifter med den ny optagelse i det hele taget?). Selv om orkestret endda havde taget Victor Cornelius' "Adlon"-hit "That's the Tune" til sig, har dette åbenbart ikke haft befordrende virkning for den videre proces.